

**Welkom in de viering vanuit de Martinikerk
op 24 december 2022**

Kerstavond

Moeders van Jezus bij de bloemschikkingen van advent en kerst.

Deze Advent en Kerst wordt gestempeld door het geslachtsregister van Jezus waarin, naast Maria, vier vrouwen voorkomen.
Voor elke adventszondag één: dat zijn Tamar, Batseba, Ruth en Rachab.

Kerst

De kleur van kerst is wit. Wit zijn alle kleuren licht bij elkaar.
Wit is ook als een onbeschreven blad: alle ruimte voor iets nieuws,
het staat voor zuiver en puur.

De kerstroos:

De bloem is wit, 'reinheid'. Dat past bij het Kerstkind.
Er hoort ook een legende bij. In de Kerstnacht werd het visioen van Jesaja waar. Heel de Schepping kwam die nacht opnieuw tot bloei: bloemen bloeiden, insecten vlogen en zoemden en vele dieren kwamen een kijkje nemen.
Na de Kerstnacht was dit weer allemaal voorbij. Nou ja, allemaal. Alleen de helleborus bleef dapper doorbloeien, dwars door ijs en sneeuw heen. En dat doet ze nog elk jaar.
Zo kreeg ze de bijnaam 'heilig Kerstkruid' of 'Kerstroos'.

Bij de schikking een kerstkaars en de symbolen van de moeders :
Witte bloem (roos)
Tarwe
Rode Ilex tak
Palmtak/vrucht

De bloemschikking van kerst symboliseert de situatie van Maria, waarin zij overgave toont aan de God voor wie zij heeft gekozen. Hem ontvangt zij met hart, ziel en handen.

*'Maria,
met open handen ontvangt zij het nieuwe leven:
kind van God dat hemel en aarde verbindt.
Kind ons geboren, Zoon ons gegeven,
God onbedwingbaar, Vader voor eeuwig,
Koning van de vrede'.*

Teksten: ds. Janneke Middeljans

Om te beginnen

Muziek Pastorale, uit het Concerto Grosso op.
VI/8 'Kerstconcerto' van Arcangelo Corelli (1653-1713)

Welkom - door Rimke

De kaarsen op de tafel worden aangestoken

Gemeente gaat staan

lied 505: 1, 2 en 3 In de nacht gekomen

1 In de nacht ge - ko - men
kind van ho - ger - hand,
licht in blin - de o - gen,
licht dat zin - gend brandt,
kom in on - ze da - gen,
kom in on - ze nacht,
hoor de aar - de kla - gen -
Heer, de we - reld wacht.

Liedboek Online

2 In de nacht gekomen / kind dat met geduld
eeuwenoude dromen / eindelijk vervult,
kom in onze dagen, / kom in onze nacht,
kom met uw gestage, / milde overmacht.

3 In de nacht gekomen, / onmiskenbaar kind,
kom, doorwaai de bomen, / zachte zuiderwind,
kom in onze dagen, / kom in onze nacht,
laat uw morgen dagen, / kom – de wereld wacht.

Inleidende woorden

Lied 486: 1, 2 en 4 Midden in de winternacht

1 Mid-den in de win-ter-nacht
ging de he-mel o - pen;
die ons heil ter we-reld bracht,
ant-woord op ons ho - pen.
El - ke vo-gel zingt zijn lied,
her-ders, waar-om zingt gij niet?
Laat de ci - ters slaan, blaas de flui-ten aan,
laat de bel, laat de trom,
laat de bel-trom ho - ren:
Christus is ge - bo - ren.

2 Vrede was er overal, / wilde dieren kwamen
bij de schapen in de stal, / en zij speelden samen.
Elke vogel zingt zijn lied, / herders waarom zingt gij niet?
Laat de citers slaan, / blaast de fluiten aan
laat de bel, laat de trom, / laat de beltrom horen:
Christus is geboren!

4 Zie, reeds staat de morgenster, / stralend in het duister,
want de dag is niet meer ver, / bode van de luister
die ons weldra op zal gaan; / herders blaast uw fluiten aan,
laat de bel bim-bam, / laat de trom rom-rom,
kere om, kere om, / laat de bel-trom horen:
Christus is geboren!

Gebed

Lied 487: 1, 2 en 3 Eer zij God in onze dagen

1 Eer zij God in on - ze da-gen,
eer zij God in de - ze tijd.
Mens- en van het wel - be-ha-gen,
roep op aar - de vre - de uit.
Glo - - - - ri-a
in ex - cel - sis De - o.
Glo - - - - ri-a
in ex - cel - sis De - o.

Liedboek Online

2 Eer zij God die onze Vader / en die onze koning is,
Eer zij God die o de aarde / naar ons toegekomen is.
Gloria in excelsis Deo, / Gloria in excelsis Deo.

3 Lam van God, Gij hebt gedragen / alle schuld tot elke prijs,
geef in onze levensdagen / peis en vreê, kyrieleis.
Gloria in excelsis Deo, / Gloria in excelsis Deo.

**De lezingen klinken in het Klein Kerstatorium
dat gezongen wordt (Lukas 2, teksten uit Jesaja en Micha)**

In die dagen : Klein Kerstatorium (Antoine Omen)

solo:

In die dagen werd een bevel uitgevaardigd door keizer Augustus dat er een volkstelling moest worden gehouden over de hele wereld. Deze volkstelling vond plaats voordat Quirinius landvoogd van Syrië was. Allen gingen op reis om zich te melden, ieder in zijn eigen stad.

Ook Jozef ging op weg en omdat hij uit het huis en geslacht van David was, trok hij vanuit Nazareth in Galilea naar Judea toe, naar Betlehem, de stad van David, om zich daar te melden, samen met Maria zijn vrouw, die zwanger was.

En terwijl zij in Betlehem verbleven, brak het uur aan dat zij bevallen moest. Zij bracht een zoon ter wereld, haar eerstgeborene, wikkelde hem in doeken en legde hem in een kribbe, omdat er voor hen geen plaats was in de herberg.

Nu waren er herders in de buurt; die nacht, in het open veld, hielden zij de wacht bij hun kudde. Plotseling stond voor hun ogen een engel des Heren, en de glorie des Heren omstraalde hen - zij werden zeer bevreesd.

Maar de engel sprak tot hen: wees niet bevreesd, want ik verkondig u grote vreugde, die voor heel het volk bestemd is. Heden is u, in de stad van David, een redder geboren, de Heer, de messias. En dit zal u tot teken zijn: gij zult een pasgeboren kindje vinden, het is in doeken gewikkeld, het ligt in een kribbe.

koor: Plotseling was de engel omringd
door een schare van hemelse machten.
Zij verheerlijkten God, en zij riepen:
Ere zij God in den hoge
en vrede op aarde voor alle mensen van goede wil.

solo: En het geschiedde,
toen de engelen van hen waren weggevaaren
naar de hemel, dat de herders zeiden tot elkaar:

koor: Laat ons gaan zien het woord dat daar geschiedde.

allen:

Laat ons gaan zien het woord
dat daar ge - schied - de.

The musical score is written on two staves in 3/4 time. The first staff contains the melody for 'Laat ons gaan zien het woord' and the second staff contains the melody for 'dat daar ge - schied - de'. A triplet of eighth notes is marked with a '3' above it in the second staff.

solo: In den beginne was het woord
Roepend om licht, en het licht werd geboren.
Roepend om mensen, zij werden geboren.

koor: Roepend om ons en wij mensen werden geboren.

solo: In dat woord was leven, levenslicht.
In dat woord was leven.
Levenslicht, bronwaterlicht, ziel, leeftocht,
adem voor de mensen.

koor: En dat woord geschiedt waar mensen zijn,
licht en duisternis waar mensen zijn.
En het licht schijnt in de duisternis.
En de duisternis heeft het licht niet overmeesterd.

allen:

En het licht schijnt in de duis - ter - nis.
En de duis - ter - nis heeft het licht
niet o - ver - mees - terd.

The musical score is written on three staves in 3/4 time. The first staff contains the melody for 'En het licht schijnt in de duis - ter - nis.', the second staff for 'En de duis - ter - nis heeft het licht', and the third staff for 'niet o - ver - mees - terd.'.

gesproken: Nee, niet ingekort is Zijn arm
dat Hij ons niet zou kunnen bevrijden

Niet verstopt is Zijn oor
dat Hij ons niet zou horen.
Maar de misdaden van mensen
verduisteren het licht
met bloed bevekt zijn hun handen
leugentaal is op hun lippen
spinnewebben weven ze aaneen
adder-eieren broeden ze uit –
wij plegen geweld, zaaien verwoesting,
de weg van de vrede kennen wij niet.

allen: En het licht schijnt in de duisternis.
En de duisternis heeft het licht niet overmeesterd.

gesproken: Wij wachten op licht maar het blijft donker
'Licht van de zon' – maar wij dolen in duisternis.
Blinden, zo tasten wij in het rond
onzekere mensen zonder ogen
wij struikelen op klaarlichte dag
in de bloei van ons leven zijn wij als doden.
(Jesaja 59:10)

Leeggeplunderd hebt gij het land.
Met het geroofde goed van de armen
vult gij uw huizen.
Met welk recht vertrapt gij mijn volk?
Wee over hem die huis na huis opkoopt
die akker bij akker voegt
tot er geen grond meer over is.
Wee over hem die goed noemt
wat kwaad is. (Jesaja 5:8.20)

Stem van een roepende
baan in de woestijn zijn weg.
Afronden moeten worden geslecht.
Krochten moeten worden bewoonbaar.
Enkel door recht te doen
zult Gij worden bevrijd. (Jesaja 40:3-4)

solo en koor:

Het volk dat in duisternis gaat zal aanschouwen groot licht.
Die wonen in schaduw van dood over hen op gaat het licht.

Zij zullen lachen en juichen als op de dag van de oogst.
Het volk dat in duisternis gaat zal aanschouwen groot licht.
Die wonen in schaduw van dood over hen op gaat het licht.

gesproken: Het slavenjuk dat ons drukte
de stang op onze schouders
de stok waarmee wij worden geslagen.
breekt hij in stukken op zijn dag.
De stampende trappende laars
de kleren in bloed geverfd
vallen ten prooi aan het vuur. (Jesaja 9:3-4)

Want een kind ons geboren.
Want een zoon ons gegeven.
Op zijn schouders het rijk van de vrede
en de namen waarmee hij genoemd wordt :
Engel van Gods visioen.
God onbedwingbaar. Vader-voor-eeuwig,
Koning van de vrede.

Nog in de moederschoot werd hij geroepen.
De geest van God zal rusten op hem :
om aan de armen goed nieuws te brengen
om aan de gevangenen bevrijding te melden
aan de blinden de weg naar het licht
om te troosten wier hart is gebroken.
Hij zal niet doven de kwijnende vlam,
en het gekraakte riet niet breken.
Hij zal een schutting zijn tegen de wind,
schuilplaats tegen de regen.'

1 koor, 2 allen:

1. Koor; 2. Allen;

Kind ons ge - bo - ren, zoon ons ge - ge - ven,
God on - be - dving - baar, Va - der voor eeu - wig,
Ko - ning van - de vre - de.
Kind ons ge - bo - ren, zoon ons ge - ge - ven,
God on - be - dving - baar, Va - der voor eeu - wig,
Ko - ning van de vre - de.

gesproken: Ooit smeden de volkeren der aarde
hun zwaarden tot ploegijzers om
hun lanssen tot sikkels
om het koren te oogsten.
Geen volk trekt het zwaard meer
tegen een ander.
Niemand oefent zich meer voor de strijd.
(*Jesaja 2:4*)
Dan vlijt de panter
zich naast het bokje.
De leeuw en het lam liggen samen.
Het kalf en de leeuw zullen grazen
op een veldje.
Een kind kan ze weiden. (*Jesaja 11:6*)
De zuigeling zal spelen
bij het hol van de adder
een kind steekt zijn handje
in het nest van de slang.

allen: Kind ons geboren, Zoon ons gegeven
God onbedwingbaar, Vader voor eeuwig,
Koning van de vrede (2x)

gesproken: Een geen mens zal meer onheil stichten.
Zoals de zeebodem bedekt is met water
zo zal de aarde met vrede bedekt zijn.
Kind ons geboren, zoon ons gegeven
Vader-voor-eeuwig, Koning van de vrede,
God, onbedwingbaar.

Moment van stilte

Overdenking

Lied 483: 1, 2 en 3 Stille nacht

1 Stil - le nacht, hei - li-ge nacht!
Da - vids zoon, lang ver-wacht,
die mil-joe-nen eens za - li-gen zal,
wordt ge-bo-ren in Bet - le-hems stal,
Hij, der schep-se-len Heer,
Hij, der schep-se-len Heer.

Liedboek Online

2 Hulploos Kind, heilig Kind, / dat zo trouw zondaars mint,
ook voor mij hebt Ge U rijkdom ontzegt,
wordt Ge op stro en in doeken gelegd.
Leer me U danken daarvoor. Leer me U danken daarvoor.

3 Stille nacht, heilige nacht! Vreed' en heil wordt gebracht
aan een wereld, verloren in schuld;
Gods belofte wordt heerlijk vervuld.
Amen, Gode zij eer! Amen, Gode zij eer!

Gebeden - stilgebed - gezamenlijk gebeden Onze Vader

Onze Vader die in de hemel zijt, Uw naam worde geheiligd.
Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede, op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood. En vergeef ons onze schulden
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.

Mededelingen

Inzameling eerste rondgang: Edukans
tweede rondgang: Kerk en Eredienst

Slotlied (staande) 481: 1 allen, 2 cantorij en 3 allen Hoor, de engelen zingen de eer

The image shows a musical score for a hymn. It consists of four staves of music, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a '1' indicating the start of the first part. The lyrics are: '1 Hoor, de en-gelen zin-gen de eer van de nieuw ge-bo-ren Heer! Vre-de op aar-de, 't is ver - vuld: God ver-zoent der men-sen schuld.'

Voeg u, volken, in het koor,
 dat weer-klinkt de he-mel door,
 zing met al-ge-me-ne stem
 voor het kind van Bet-le-hem!
 Hoor, de en-gelen zin-gen de eer
 van de nieuw-ge-bo-ren Heer!

Liedboek Online

cantorij

2 Hij, die heerst op 's hemels troon, / Here Christus, Vaders Zoon,
 Wordt geboren uit een maagd / op de tijd die God behaagt.
 Zonne der gerechtigheid, / woord dat vlees geworden zijt,
 Tussen alle mensen in / in het menselijk gezin.
 Hoor, de eng'len zingen d'eer / van de nieuwgeboren Heer!

allen

3 Lof aan U die eeuwig leeft / en op aarde vrede geeft,
 Gij die ons geworden zijt / taal en teken in de tijd,
 Al uw glorie legt Gij af / ons tot redding uit het graf,
 Dat wij ongerept en rein / nieuwgeboren zouden zijn.
 Hoor, de eng'len zingen d'eer / van de nieuwgeboren Heer!

Zegen afgesloten met:

Lied 491   Kind ons geboren 2 x

Kind ons ge - bo - ren, zoon ons ge - ge - ven,
 God on - be - dwin - baar, Va - der voor eeu - wig,
 Ko - ning van de vre - de.

Kind ons ge - bo - ren, zoon ons ge - ge - ven,
 God on - be - dwin - baar, Va - der voor eeu - wig,
 Ko - ning van de vre - de. Liedboek Online

**Muziek: Trio, uit 'l Enfance du Christ, van Hector Berlioz
 (1803-1869)**

Aan de dienst werken mee:

Voorganger ds. Bert Bomer; Rimke Kingma, diaken Marjolein Somsen; lector Henk Kingma; de Cantorij van de Martinikerk, o.l.v. Wilbert Berendsen; Ira Wunnekink, hobo; Arno ten Bruggencate, fluit Klaas Muller, piano; Wilbert Berendsen, orgel; beeld en geluid Ruben Wijmenga; kosten Ate van der Werff;

Bij de inzameling van de gaven

De volgende collectedoelen bevelen wij van harte bij u aan –

1e collecte: Edukans

Onze droom is een wereld waarin ieder kind de mogelijkheid krijgt zich te ontwikkelen en uit te groeien naar een volwassene vol zelfvertrouwen. Een volwassene met de capaciteiten om zijn eigen toekomst te beïnvloeden. En een volwassene die zijn kinderen dezelfde kans geeft. Het begint met het schrijven van je naam. Dan leer je rekenen en samenwerken. En stap voor stap word je een volwassene. Een persoon met eigen dromen en wensen voor de toekomst. Maar wat nou als er helemaal geen school is? Als het niet veilig is op school? Of als de docent niet weet hoe hij les moet geven? Wat als je geen geld hebt voor een vervolgopleiding en dus geen enkel uitzicht op werk? Voor al die kinderen én jongeren is Edukans er.

2e collecte: voor de kerk

o.a. Pastoraat, drukkerij, verzekeringen, verwarming en onderhoud, jeugdwerk

Volgt u de dienst online? ook dan kunt u uw bijdrage aan de collecten geven!

Via bijpassende link of QR-code komt u op de internetpagina van onze gemeente waar u een gift kan doen. Klik op de actie Gift/ donatie.

1^e collecte is diaconie, 2^e collecte is kerk.

De bijpassende link is :

<https://site.skgscollect.nl/37/gift/formulier.html?id=4567>

**Wilt u uw gift overmaken via uw eigen bank? Dat kan ook.
Vermeld er dan de datum en het doel van de collecte bij.**

1^e collecte voor diaconie: NL78TRIO 0198 3060 16 t.n.v. Diaconaat van de Protestantse Gemeente te Angerlo-Doesburg

2^e collecte voor kerk: NL06RABO 0373 7152 42 t.n.v. CvK Protestantse Gemeente te Angerlo-Doesburg.

Vieringen in december

24 december, Galluskerk	19.00 uur	Jeugdwerk Kinderkerstfeest
24 december, Martinikerk	22.00 uur	ds. Bert Bomer Kerstavond /cantorij
25 december, Martinikerk	10.00 uur	pastor Wim Gilsing Kerstmorgen/ cantorij
31 december, Galluskerk	19.30 uur	ds. Susanne van der Sluis Oudejaarsavond
01 januari	Galluskerk 10.30 uur	Morgengebed Nieuwjaarsontmoeting

Op 2e Kerstdag om 15:00 uur speelt Wilbert Berendsen in de Martinikerk op het Walcker-orgel het magistrale stuk Kerstmuziek La Nativité du Seigneur van Olivier Messiaen.

Als 27-jarige voltooit Olivier Messiaen in 1935 het meesterwerk La Nativité du Seigneur. Elk van de negen meditaties schildert een moment uit de geboorte van Jezus Christus. Baanbrekend is de wijze waarop symboliek, ritme, melodie en harmonie allemaal in een geheel eigen muzikale taal gestalte krijgen. Mede hierdoor behoort Messiaen tot de invloedrijkste componisten van de 20ste eeuw. Orgelregisters worden op onconventionele wijze gecombineerd, waardoor nieuwe klankkleuren ontstaan.

In het voorwoord bij La Nativité doet Messiaen uit de doeken hoe hij tot zijn toonstructuren en ritmes komt. In plaats van het gebruikelijke majeur en mineur construeert Messiaen een aantal nieuwe modi met een symmetrische verdeling van halve en hele tonen in het octaaf, die een geheel eigen klankkleur hebben. En in plaats van een vast metrum, kiest Messiaen voor het samenvoegen van verschillende toonlengtes (additieve ritmiek), waardoor de muziek iets etherisch en zwevends krijgt.

Elk deel van La Nativité heeft een Bijbeltekst als motto en schildert een tafereel of notie uit het geboorteverhaal. Messiaen was diepgelovig en katholiek; hij verklaart niet het mysterie van het geloof maar schildert het, koestert het en verwondert zich.

Het Walcker-orgel is met zijn vele klankkleuren een prachtig en waardig medium voor de vertolking van deze mystieke, vroegmoderne muziek.

Het concert duurt ongeveer een uur. Warme kleding aanbevolen!

Kaarten via www.stidomu.nl